

WWW.MOD-ODN.ORG

MOD
Mreža za **Otvoreni** Dijalog

ODN
Open Dialogue Network

Projekat : Lokalno i ravnopravno- Rodno budžetiranje u Crnoj Gori

Uz podršku NVO Ženska akcija (partner u Crnoj Gori), Austrijske razvojne agencije, Mreže za nadzor rodnog budžetiranja kao i SIDA-e.

Cilj projekta

Dugoročni cilj projekta je podizanje svijesti lokalnih samouprava u Crnoj Gori o važnosti rodnog budžetiranja kao jednog od alata za postizanje većeg stepena rodne ravnopravnosti.

With funding from
**Austrian
Development
Cooperation**

Sida
SWEDISH INTERNATIONAL
DEVELOPMENT COOPERATION AGENCY

SADRŽAJ ISTRAŽIVANJA:

- UVOD

- KONTEKST U KOME SE REALIZUJE ISTRAŽIVANJE

- NALAZI ISTRAŽIVANJA
 - OPŠTINA NIKŠIĆ
 - OPŠTINA BERANE
 - OPŠTINA BAR

- PREPORUKE I TEME ZA AKTIVNOSTI LOBIRANJA

- UVOD

NVO Mrežni dijalog je u okviru regionalnog [Gender Budget Watchdog Network](#), kojim u Crnoj Gori koordinira [Ženska Akcija](#), realizovala projekat „Lokalno i ravnopravno- Rodno budžetiranje u Crnoj Gori“.

Dugoročni cilj projekta je podizanje svijesti lokalnih samouprava u Crnoj Gori o važnosti rodnog budžetiranja kao jednog od alata za postizanje većeg stepena rodne ravnopravnosti.

Alati rodno odgovornog budžetiranja koji su u istraživanju korišćeni su:

- Rodno zasnovana analiza politika gender-based policy analysis i
- Procjena korisnika/ca rodnog budžeta

U situaciji izazvanoj COVID 19 pandemijom, društvena stratifikacija postala je samo još vidljivija. Smanjena ekonomska aktivnost uticala je na lošiju finansijsku situaciju građana i građanki Crne Gore, a žene su u ovom periodu bile posebno opterećene budući da je zatvaranje škola i vrtića direktno uticalo na veći obim posla kod kuće, što je dodatno naglasilo niz otvorenih pitanja vezanih za položaj žena. Jedno od najistaknutijih je učešće žena u vlasti na lokalnom nivou sa ciljem da se to učešće poveća i osnaži a time i da se ojača rodna dimenzija odluka koje se donose na lokalnom nivou a svaka od njih se odnosi na više od pola populacije. Prije svih, važna nam je rodna senzitivnost odluka koje se tiču javnih sredstava, odnosno koliko se kroz rodno budžetiranje može doprinijeti jačanju političkog uticaja žena na lokalnom nivou.

- KONTEKST U KOME SE REALIZUJE ISTRAŽIVANJE

Indeks rodne ravnopravnosti Crne Gore za 2019. godinu je 55, sa samo četiri zemlje članice EU sa nižim indeksom od Crne Gore (Rumunija, Mađarska, Slovačka i Grčka). Bitno je i napomenuti da je prosjek u Evropskoj uniji 67.4. Iako se o rodnoj ravnopravnosti dosta govori u posljednje vrijeme, u većini slučajeva proces se završi zajedničkim zaključcima, obećanjima o daljim naporima, a pravi rezultati izostanu. Međutim, jedan od razloga što se o rodnoj ravnopravnosti dosta govori, a malo suštinski radi, jeste i to što nije lako izmjeriti stvarni nivo rodne ravnopravnosti. *U većini slučajeva pominju se međunarodni indeksi i podaci o broju žena na upravljačkim pozicijama, ali se često stvari svedu na subjektivni osjećaj koji se formira pod utiskom naših vrijednosti, ličnih iskustava i tako dalje.*

Indeks rodne ravnopravnosti pokazuje da se najveće razlike u rodnoj ravnopravnosti između Evropske unije i Crne Gore odnose na novac (20,7) i moć (16,8). Na osnovu ovoga žene su najmanje jednake sa muškarcima kada je riječ o moći, novcu, vremenu i znanju.

Tabela 1

Domen	Crna Gora	EU prosjek
Rad	65,2	72
Novac	59,7	80,4
Znanje	55,1	63,5
Vrijeme	52,7	65,7
Moć	35,1	51,9
Zdravlje	86,9	88,1
UKUPNA vrijednost	55	67,4

Osim toga, znajući razlike u stepenu razvoja pojedinih regija u Crnoj Gori, jasno je da u zavisnosti od regiona postoje značajne razlike u nivou rodne ravnopravnosti, a koje se ogledaju u procentu zaposlenih žena, u nivou učešće žena u društvenom životu, u broju prijavljenih slučajeva nasilja, a neki od indikatora mogu biti i rano stupanje u brak, proječno trajanje školovanja, itd. Posebno značajan indikator je i takozvani "pay gap" odnosno razlike u platama između žena i muškaraca u okviru istih sistema. **Upravo na osnovu velike razlike u domenu moći, rodno budžetiranje se nameće kao proces koji umnogome može pružiti informacije o stvarnom nivou rodne ravnopravnosti, a kroz inkorporiranje rodni indikatora u proces budžetiranja može poslužiti kao alat za kontinuirano praćenje napretka ostvarivanja rodne ravnopravnosti u pojedinim oblastima.**

Kada govorimo o rodnoj ravnopravnosti u različitim sektorima, u tri ključna sektora- biznis sektor, javna uprava kao i nevladin i medijski sektor žene su prisutne ali je vidljiv trend da su na nižim pozicijama i da se češće na pozicijama odlučivanja nalaze muškarci. U biznis sektoru, žensko preduzetništvo nije na zavidnom nivou sa samo 24,3% vlasnica malih i srednjih preduzeća u ukupnom broju privrednih subjekata. U javnoj upravi od ukupno 12 ministarstava na čelu 4 žene. Potpredsjednik Vlade Crne Gore je muškarci, 56% generalnih direktora u ministarstvima su muškarci, i 71% starješina organa su takođe muškarci.

U crnogorskom parlamentu je u ovom trenutku manje od 25% poslanica a trend promjena njihovog udjela od obnove nezavisnosti Crne Gore (2006.) prikazan je tabelom 2. ¹

¹ Nacionalna Strategija rodne ravnopravnosti 2021- 2025. sa Akcionim planom 2021- 2023, usvojena u julu 2021.

Godina	Procenat žena u Skupštini Crne Gore
2006	8,6%
2007-2010	11,1%
2011	12,3%
2012	17,3%
2013	16,0%
2014-2015	17,3 %
2016-2018	23,5 %
2019	28,4%
2020	22,2%
Februar 2021	24,69 %

Tabela 2

Lokalni nivo

Od novembra 2016. na nacionalnom i **lokalnom nivou** imenovano je 106 osoba koje se bave rodnim pitanjima i 13 kontakt osoba u medijima. Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava zaduženo je za komunikaciju sa kontakt-osobama i za koordinaciju njihovog rada u oblasti rodne ravnopravnosti, kao što je izvještavanje o realizaciji programa za sprovođenje akcionih planova za rodnu ravnopravnost u dijelu koji se tiče nadležnosti njihove institucije, koje Ministarstvo objedinjava u jedinstveni izvještaj i šalje ga Vladi. Potpisani su memorandumi o saradnji sa 23 opštine, 18 opština je usvojilo odluke o rodnoj ravnopravnosti, a 10 opština je usvojilo lokalne akcione planove. U budžetima 7 opština izdvojena su posebna sredstva za sprovođenje aktivnosti na polju rodne ravnopravnosti. Od 2012. godine više od 1.700 zaposlenih u lokalnim samoupravama prošlo je obuku o rodnoj ravnopravnosti. Kontakt-osobe za rodnu ravnopravnost su uglavnom žene i one gotovo uvijek obavljaju druge aktivnosti koje su predviđene kao osnovne sistematizacijom njihovog radnog mjesta.²

Kada govorimo o lokalnom nivou, odnosno o učešću žena u sastavu skupština opština, ti podaci su predstavljeni tabelom 3, uz napomenu da su dvije žene predsjednice opština (Gusinje i Danilovgrad). Podaci su prikupljeni kontaktima sa predstavnicima/cama lokalnih uprava ili sa web-sajtova svake pojedinačne opštine.³

Tabela 3:

Opština	Broj odbornica	Ukupno odbornika	Procenat odbornica
1. Andrijevića	9	21	42,9%
2. Bar	13	37	35,1%

² Nacionalna Strategija rodne ravnopravnosti 2021- 2025.

³ Evaluacija Plana za postizanje rodne ravnopravnosti 2017- 2021.

3. Berane	12	35	34,2%
4. Bijelo polje	9	38	23,7%
5. Budva	12	33	36,4%
6. Cetinje	10	33	30,3%
7. Danilovgrad	7	33	21,2%
8. Gusinje	6	30	20,0%
9. Herceg Novi	10	36	27,8%
10. Kolašin	11	31	35,5%
11. Kotor	13	33	39,4%
12. Mojkovac	7	31	22,5%
13. Nikšić	16	41	39,0%
14. Petnjica	10	31	32,3%
15. Plav	9	31	29,0%
16. Pljevlja	10	35	28,6%
17. Plužine	9	30	30,0%
18. Podgorica	25	61	40,9%
19. Rožaje	11	34	32,4%
20. Tivat	11	32	34,4%
21. Tuzi	9	32	28,1%
22. Ulcinj	8	33	24,2%
23. Šavnik	9	30	30,0%
24. Žabljak	8	31	25,8%

Imajući u vidu da je na nivou lokalnih samouprava vidljiva velika razlika u broju mjesta predsjednika/predsjednica opština koja pokrivaju muškarci odnosno žene, kroz ovaj projekat se nastoje ispitati moguće disproporcije i na drugim pozicijama. Ovaj projekat uključio je alate rodnog budžetiranja i primijenio ih u tri opštine u Crnoj Gori, po jedna u svakoj od tri regije. Cilj je kroz analizu broja zaposlenih žena i muškaraca na pozicijama odlučivanja, kao i analizom obaveznih izdvajanja lokalnih

budžeta za rad ženskih sekcija u političkim subjektima i korelacijom, doći do zaključaka/indikatora o rodnoj ravnopravnosti na nivou lokalnih samouprava.

Dakle, ovim projektom se utvrdio nivo rodne ravnopravnosti na nivou lokalnih samouprava i to kroz konkretne, kvantitativne podatke o njihovim učešću na mjestima gdje se donose odluke važne za svaki od lokalnih nivoa koje smo analizirali, i to oba nivo lokalne vlasti, odnosno i zakonodavna i izvršna. Osim tri opštine sa kojima se direktno radilo, indirektnu ciljnu grupu predstavljaju sve ostale jedinice lokalne samouprave u Crnoj Gori, jer je vrlo jednostavno realizovati ovaj primijenjeni obrazac rodne analize. Kada govorimo o lokalnim službenicima/službenicama, posebno u projekat su uključene osobe koje se bave rodnom ravnopravnošću u sklopu svojih sekretarijata iz sve tri opštine.

Takođe, lokalne samouprave su odabrane zbog toga što je model primijenjen u jednoj opštini vrlo lako primijeniti i u drugim opštinama, pa je očekivano da se proces zagovaranja koji je projektom planiran može primijeniti i na ostale opštine osim onih direktno uključenih u projekat. Na taj način, rezultati postignuti u radu sa tri opštine mogu imati multiplicirajući efekat i modeli rodnog budžetiranja dogovoreni sa date tri opštine mogu biti primijenjeni i na ostale opštine u Crnoj Gori.

Ovaj projekat uključio je tri lokalne uprave, po jednu iz sjeverne, centralne i južne regije Crne Gore: Berane (sjeverna), Nikšić (centralna) i Bar (južna regija). Cilj ovakve podjele je i kompariranje rezultata u odnosu na region i stepen razvoja, kao i to da li se mogu uočiti značajnije razlike u onim regijama u kojima su na snazi tradicionalnije vrijednosti u skladu sa rezultatima skorijih istraživanja.

Rodno odgovorno budžetiranje

Od 2020. godine se uvode propisi koji predstavljaju dobar početni korak u pravcu uvođenja rodno odgovornih lokalnih politika, uključujući i rodno odgovorno budžetiranje. Naime, Ministarstvo finansija je donijelo Uputstvo o pripremi i procjeni

analize uticaja odluka i drugih propisa organa lokalne samouprave⁴ koje uključuje i rodnu dimenziju. U Članu 2 se kaže da Analiza uticaja propisa obuhvata "definisanje problema odnosno ciljeva koji se predloženim propisom žele riješiti, identifikovanje i analiziranje opcija za rješavanje tih problema, procjenu fiskalnog uticaja, procjenu uticaja propisa na rodnu ravnopravnost, konsultacije zainteresovanih strana, monitoring i evaluaciju". Kroz naredne članove se takođe kaže da se rodna ravnopravnost mora uzeti u obzir prilikom definisanja problema, ciljeva, kao i opcija za rješavanje problema. Takođe, Savjet za konkurentnost je pripremio *Priručnik za procjenu propisa na rodnu ravnopravnost*, što predstavlja značajan početni korak ka orodnjavanju politika na centralnom i lokalnom nivou.

Jednako važno za ovo istraživanje i obaveza izdvajanja budžetskih sredstava na lokalnom nivou za rad ženskih sekcija. Ova obaveza je precizno definisana Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja⁵, koji je pretrpio izmjene tokom 2020. pa je članom 14. propisana obaveza lokalnih samouprava za finansiranje ženskih akcija u političkim partijama na ovaj način:

Budžetska sredstva za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u skupštini opštine iznose 0,11% planiranih ukupnih budžetskih sredstava, umanjnih za sredstva kapitalnog budžeta (tekući budžet), za godinu za koju se budžet opštine donosi.

Izuzetno, za opštine čiji je budžet manji od pet miliona eura, budžetska sredstva za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u skupštini opštine iznose od 0,11% do 0,3% planiranih ukupnih budžetskih sredstava, umanjnih za sredstva kapitalnog budžeta (tekući budžet), za godinu za koju se budžet opštine donosi.

Sredstva iz st. 1, 2 i 3 ovog člana raspodjeljuju se u jednakim iznosima političkim subjektima u Skupštini, odnosno skupštinama opština za rad ženskih organizacija.

⁴ Službeni list Crne Gore, br. 105/20 od 29.10.2020

⁵ ("Sl. list CG", br. 3/2020 i 38/2020)

Sredstva iz stava 4 ovog člana koja dobije politički subjekt koji je na izborima nastupao kao koalicija, odnosno grupa birača, raspodjeljuju se u skladu sa sporazumom, odnosno aktom o obrazovanju tih političkih subjekata.

Sredstva iz st. 1, 2 i 3 ovog člana su namijenjena isključivo finansiranju ženskih organizacija u političkim subjektima i mogu se trošiti samo u skladu sa statutom te ženske organizacije.

Ministarstvo, odnosno **organ lokalne uprave, sredstva iz stava 4 ovog člana mjesečno prenosi političkom subjektu, do petog u mjesecu za prethodni mjesec, na podračun ženske organizacije.**

Iznos sredstava iz stava 4 ovog člana, kao i iznos neizmirenih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima Ministarstvo, odnosno organ lokalne uprave, objavljuje na svojoj internet stranici, do petog u mjesecu za prethodni mjesec.

Ministarstvo, odnosno **organ lokalne uprave, obustaviće uplatu sredstava iz stava 4 ovog člana političkom subjektu, ako u roku iz člana 48 ovog zakona ne podnese godišnji konsolidovani finansijski izvještaj za prethodnu godinu koji sadrži poseban izvještaj o načinu i namjeni utroška sredstava iz ovog člana.**

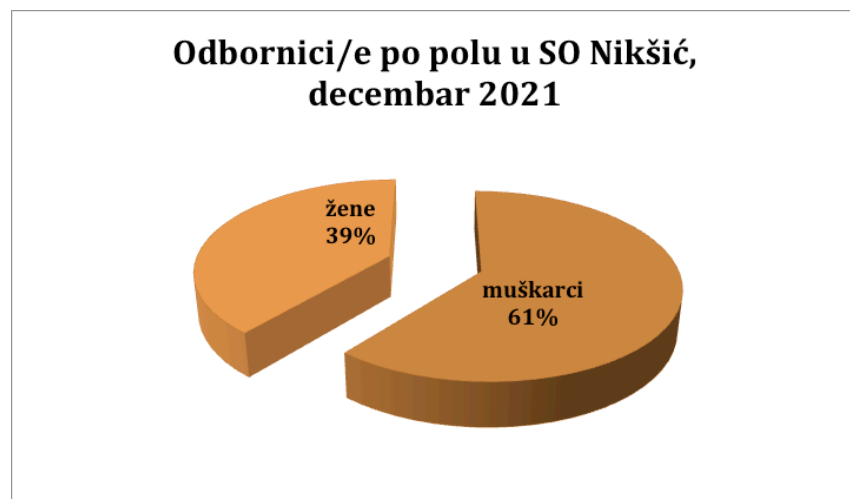
- **NALAZI ISTRAŽIVANJA**

○ **OPŠTINA NIKŠIĆ⁶:**

Nivo Skupštine opštine

- Odbornici/e: ukupno 41, muškaraca 25 i žena 16.

Grafikon 1

⁶ Podatke su nam dali rukovodilac Sekretarijata za lokalnu samoupravu i sekretarka Službe za skupštinske poslove, decembar 2021.

- Radna tijela Skupštine opštine

Tabela 4:

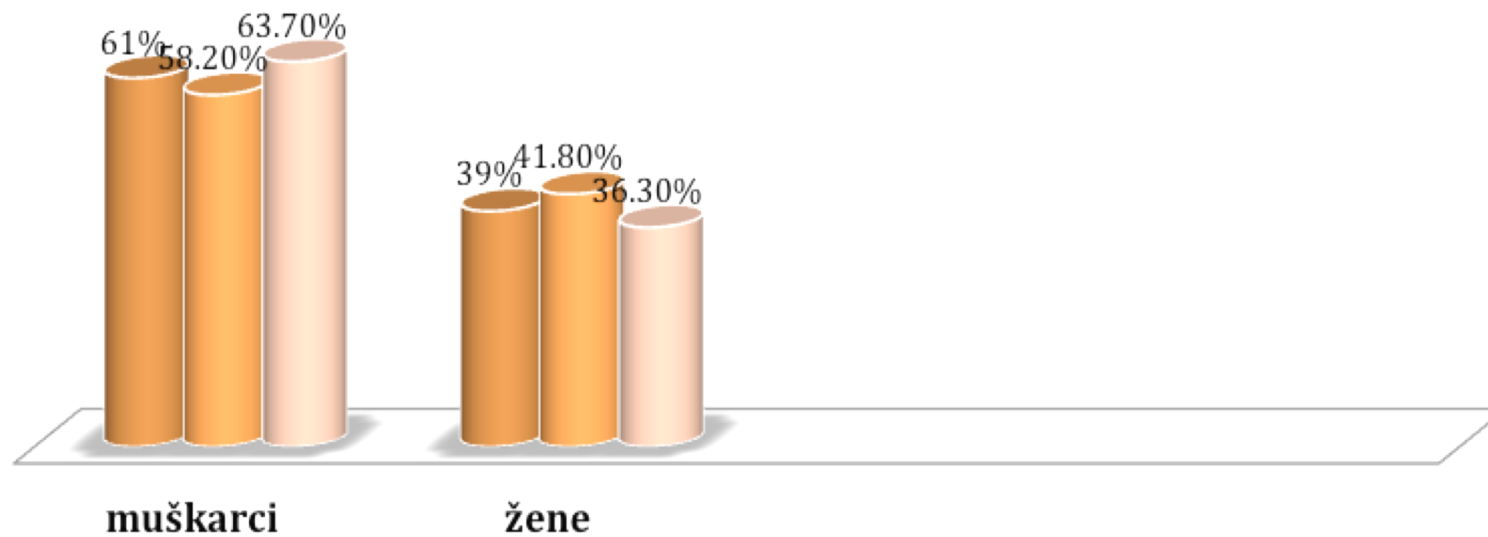
ODBOR	UKUPNO ČLANOVA	MUŠKARCI	ŽENE	ODBOROM RUKOVODI
Odbor za statut i propise	5	1	4	žena
Odbor za finansije, privredu i razvoj	5	5	-	muškarac
Odbor za planiranje i uređenje prostora i komunalno-stambenu djelatnost	5	3	2	žena
Odbor za društvene djelatnosti	5	4	1	muškarac
Odbor za izbor i imenovanja	5	5	-	muškarac
Odbor za međupštinsku i međunarodnu saradnju	5	2	3	muškarac
Savjet za zaštitu životne sredine	5	1	4	žena
Savjet za davanje predloga naziva nasilja, trgova i ulica	5	4	1	muškarac
Savjet za prevenciju narkomanije	5	2	3	muškarac
Savjet za predstavke i pritužbe	5	4	1	muškarac
Savjet za rodnu ravnopravnost	5	1	4	žena
UKUPNO	55	32	23	

- **Na nivou skupštine opštine Nikšić:**

- **ima 39% odbornica**
- **u odborima SO ima 41,8% žena**
- **odborima rukovodi 36,3% žena**

Odbori u SO Nikšić

■ Odbornici/e ■ Članovi/ice odbora ■ Rukovodi odborom

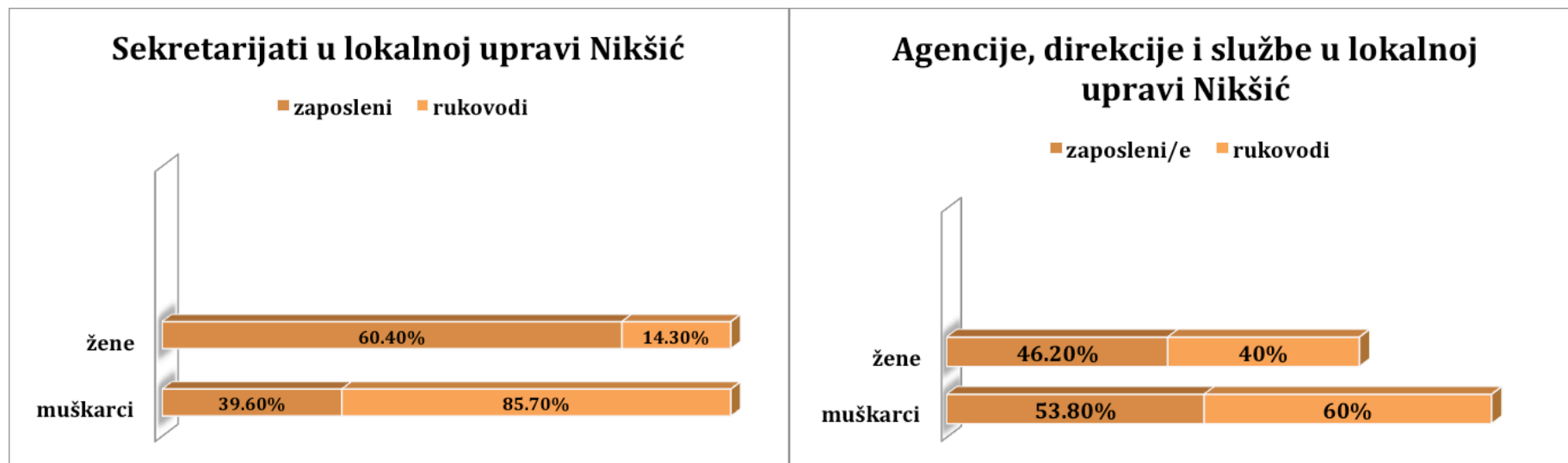

Grafikon 2

Nivo lokalne samouprave

- U svim sekretarijatima (7) je zaposleno ukupno 202 osobe, od toga 122 žene i 80 muškaraca i ovdje je **izražena diskrapanca zaposlenih i rukovodećih osoba po polu, jer zaposlenih žena je 60,7% a sekretarijatima rukovodi samo 14,3% žena**
- U agencijama, direkcijama, službama i upravi (10) je ukupno zaposleno 247 osoba, od toga 114 žena i 133 muškarca, a na rukovodećim pozicijama su 4 žene i 6 muškaraca

Grafikon 3

- Redovno finansiranje rada političkih subjekata srazmjerno broju izabranih predstavnica manje zastupljenog pola na mjesečnom nivou u 2021. godini u SO Nikšić⁷:

Tabela 5

DPS Nikšić	Socijaldemokrate Crne Gore- Ivan Brajović	Liberalana partija Nikšić	Demokratska Crna Gora	DEMOS	GP Ne damo Nikšić	GP URA	Nova srpska demokratija	Ujedinjena Crna Gora	Demokratska narodna partija
1,582.45	316.49	316.49	237.37	237.37	237.37	237.37	237.37	237.37	237.37

Ukupno za 2021. godinu izdvajanja za redovno finansiranje manje zastupljenog pola u oštini Nikšić: 46,524.24 €

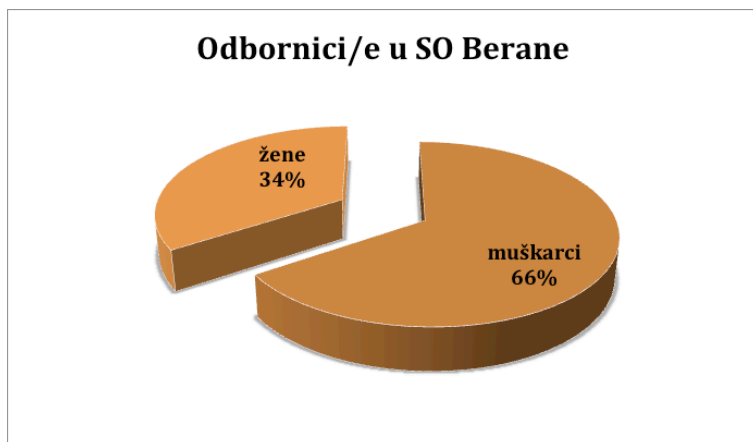
⁷ <https://niksic.me/wp-content/uploads/2020/07/Redovno-finansiranje-manje-zastupljenog-pola-u-SO-Niksic-za-1011-i-12-2021.pdf>

○ **OPŠTINA BERANE**

Nivo Skupštine opštine

-Ukupan broj odbornika je 35 od čega 12 žena i 23 muškarca, izraženo u procentima prikazuje grafikon 3

Grafikon 4

- Radna tijela Skupštine opštine

Tabela 6:

ODBOR	UKUPNO ČLANOVA	MUŠKARCI	ŽENE	ODBOROM RUKOVODI
Odbor za statut i propise	5	1	4	žena
Odbor za finansije, privredu i razvoj	7	5	2	žena

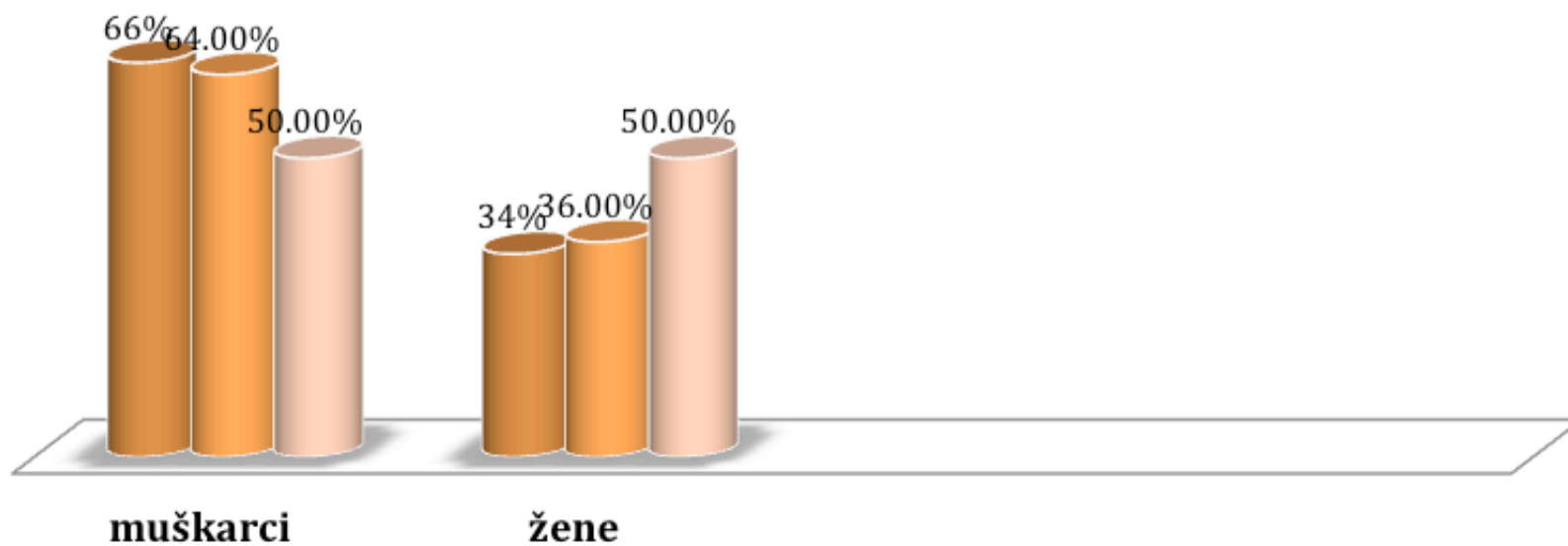
Odbor za planiranje i uređenje prostora i komunalno-stambenu djelatnost	7	6	1	muškarac
Odbor za društvene djelatnosti	7	3	4	žena
Odbor za izbor i imenovanja	5	3	2	muškarac
Odbor za međupštinsku i međunarodnu saradnju	5	5	0	muškarac
UKUPNO	36	23	13	

- **Na nivou skupštine opštine Berane:**

- **ima 34% odbornica**
- **u odborima SO ima 36% žena**
- **odborima rukovodi 50% žena**

Odbori u SO Berane

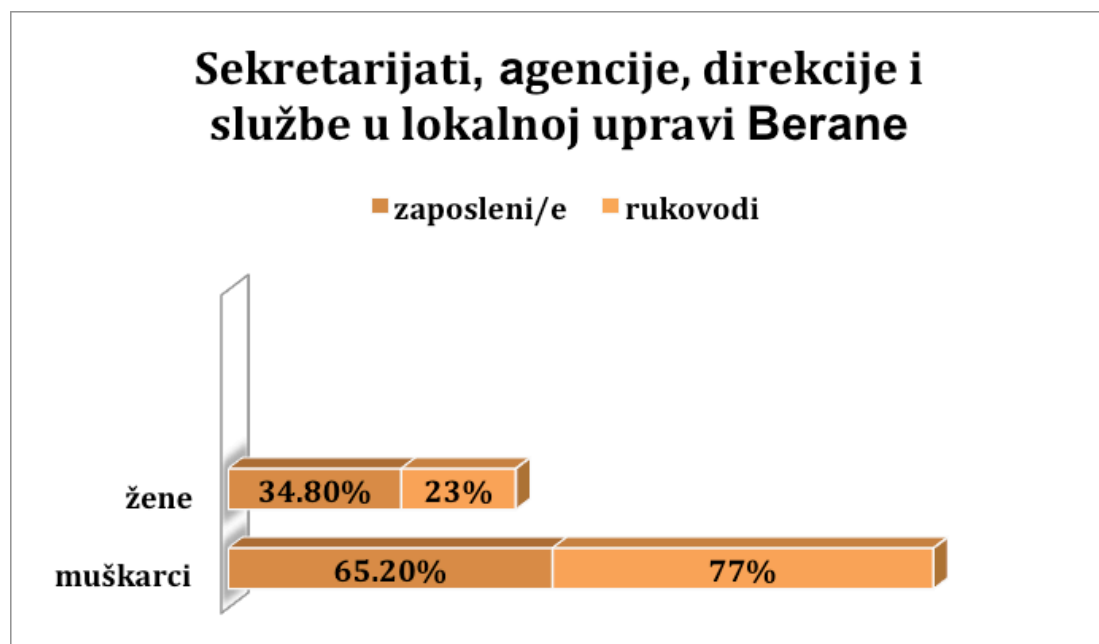
■ Odbornici/e ■ Članovi/ice odbora ■ Rukovodi odborom

Grafikon 5

Nivo lokalne samouprave

- U svim sekretarijatima (8) je zaposleno ukupno 107 osobe, od toga 45 žena i 62 muškaraca
- U agencijama, direkcijama, službama i upravi (9) je ukupno zaposleno 140 osoba, od toga 41 žena i 99 muškarca
- Od ukupno 17 organa lokalne uprave, muškarci rukovode u 13 a žene u samo 4

Grafikon 6

- **Za nivo lokalne uprave u opštini Berane se može zaključiti da su žene podzastupljene i kao zaposlene a naročito na rukovodećim pozicijama**

- Redovno finansiranje rada političkih subjekata srazmjerno broju izabranih predstavnica manje zastupljenog pola na mjesečnom nivou, u opštini Berane je kako pokazuje sljedeća tabela⁸:

Tabela 7

DPS	Socijaldemokrate Crne Gore	Bošnjačka stranka	Demokratska Crna Gora	SNP	Pokret za promjene	Nova srpska demokratija	Srpska stranka	Demokratska narodna partija
178.85	11.92	11.92	202.69	86.87	14.48	72.39	14.48	14.48

Ukupno za 2021. godinu izdvajanja za redovno finansiranje manje zastupljenog pola u opštini Berane: 7,296.96 €

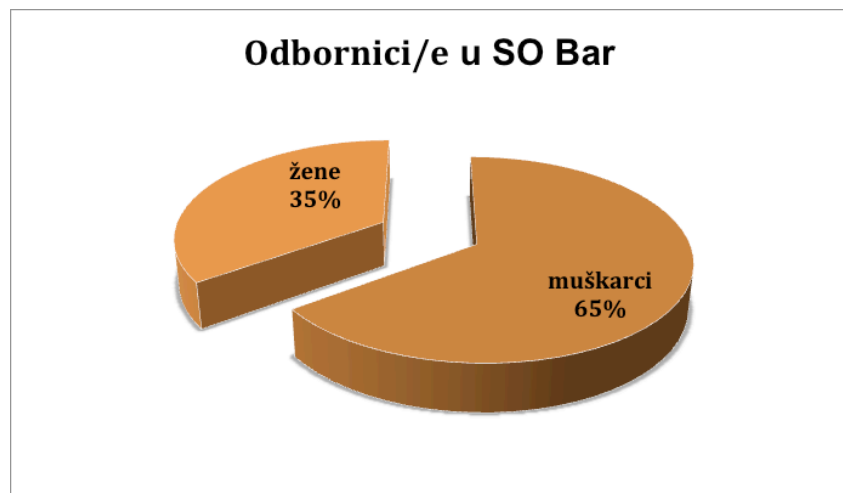
⁸ <https://berane.me/wp-content/uploads/2021/01/Odluka-o-finansiranju-politickih-subjekata-2021-zenske-organizacije-1.pdf>

- **OPŠTINA BAR⁹**

Nivo skupštine opštine

Skupština opštine Bar ima 37 odbornika, među kojima je 13 odbornica. Predsjednik/ca Skupštine je žena, sekretar/ka Skupštine je žena.

Na poziciji glavnog administratora je muškarac.

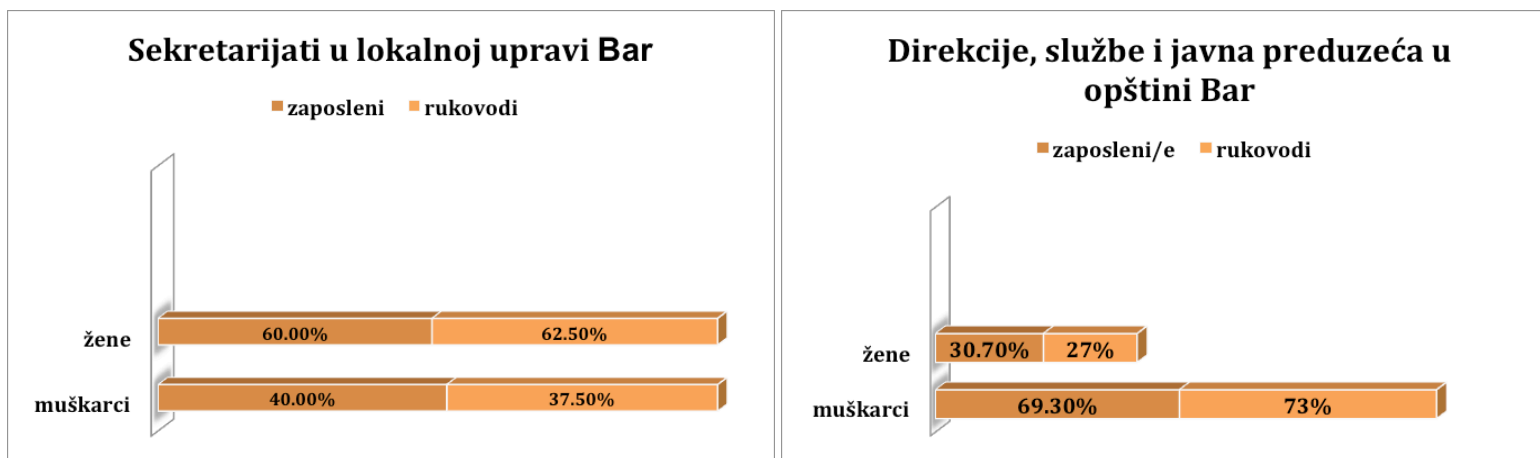

Grafikon 7

⁹ Podaci su iz Nacrta LAP za rodnu ravnopravnost opštine Bar i sa sajta opštine Bar, decembar 2021.

Nivo lokalne uprave

- U svim sekretarijatima (8) je zaposleno ukupno 151 osobe, od toga 90 žena i 61 muškarac. Njima rukovodi 5 žena i 3 muškarca
- U direkcijama, službama i javnim preduzećima (15) za koje su nam bili dostupni podaci je ukupno zaposleno 746 osoba, od toga 229 žena i 517 muškarca a njima rukovode 4 žene i 11 muškarca, što je **indikator velike podzastupljenosti žena među zaposlenim osobama (tek 30,7%) a naročito na rukovodećim pozicijama (samo 27%) u ovom dijelu izvršne lokalne vlasti u opštini Bar.**

Grafikon 8

- Redovno finansiranje rada političkih subjekata srazmjerno broju izabranih predstavnica manje zastupljenog pola na mjesečnom nivou u 2021. godini u SO Bar¹⁰

Ženska alijansa DPS CG	Savjet žena-Biram CG	Inicijativa Forum žena Prava CG	Demokratska Crna Gora	SD Forum žena	SDP Forum žena	Forum žena URA	Nova srpska demokratija Forum žena	Asocijacija žena SNP CG
120.08	120.08	120.08	120.08	120.08	120.08	120.08	120.08	120.08

Tabela 8

Ukupno za 2021. godinu izdvajanja za redovno finansiranje manje zastupljenog pola u opštini Bar: 12,968.64 €

¹⁰ <http://bar.me/wp-content/uploads/2021/12/Transferi-za-ženske-organizacije-u-političkim-subjektima-XI-mjesec.pdf>

- ZAKLJUČCI ANALIZE

- Na nivou skupštine opštine Nikšić:
 - ima **39% odbornica**
 - u odborima SO ima 41,8% žena
 - odborima rukovodi 36,3% žena
 - **u sekretarijatima** je izražena diskrepanca između zaposlenih i rukovodećih osoba po polu, jer **zaposlenih žena je 60,7% a sekretarijatima rukovodi samo 14,3% žena**
 - ukupno za 2021. godinu izdvajanja za redovno finansiranje manje zastupljenog pola u lokalnim političkim subjektima u opštini Nikšić je iznosilo 46,524.24 €
- Na nivou skupštine opštine Berane:
 - ima **34% odbornica**
 - u odborima SO ima 36% žena
 - odborima rukovodi 50% žena
 - **za nivo lokalne uprave u opštini Berane se može zaključiti da su žene podzastupljene i kao zaposlene a naročito na rukovodećim pozicijama**
 - ukupno za 2021. godinu izdvajanja za redovno finansiranje manje zastupljenog pola u lokalnim političkim subjektima u opštini Berane je iznosilo 7,296.96 €
- Na nivou skupštine opštine Bar:
 - ima **35% odbornica**
 - u **direkcijama, lokalnim službama i javnim preduzećima se bilježi indikator velike podzastupljenosti žena među zaposlenim osobama (tek 30,7%) a naročito na rukovodećim pozicijama (samo 27%).**

- ukupno za 2021. godinu izdvajanja za redovno finansiranje manje zastupljenog pola u lokalnim političkim subjektima u opštini Bar je iznosilo 12,968.64 €
- Ne postoji razlika u sa aspekta regiona
- **Lokalna izvršna vlast u sve tri posmatrane bilježi mnogo manje učešće žena**, jer za taj dio ne postoji obavezna „ženska“ kvota, kao što je slučaj sa zakondavnim dijelom vlasti
- **Budžetska izdvajanja za ženske sekcije u lokalnim političkim subjektima** zavise od visine ukupnog lokalnog budžeta i od broja odbornica u lokalnoj vlasti

- **PREPORUKE I TEME ZA AKTIVNOSTI LOBIRANJA**

- Planirati budžetska sredstva za realizaciju aktivnosti planiranih LAP za rodnu ravnopravnost
- Propisati obaveznim obezbjeđivanje ravnopravne zastupljenosti žena i muškaraca u upravnim odborima, upravljačkim strukturama i na rukovodećim položajima u institucijama i organima koje biraju ili imenuju organi lokalne zajednice
- Alocirati budžetska sredstva za političko snaženje žena u lokalnim političkim subjektima

U okviru regionalnog **Gender Budget Watchdog Network**, kojim u Crnoj Gori koordinira Ženska Akcija, realizovan je projekat „Lokalno i ravnopravno- Rodno budžetiranje u Crnoj Gori“.

Dugoročni cilj projekta je podizanje svijesti lokalnih samouprava u Crnoj Gori o važnosti rodnog budžetiranja kao jednog od alata za postizanje većeg stepena rodne ravnopravnosti.

Alati rodno odgovornog budžetiranja:

- o Rodno zasnovana analiza politika gender-based policy analysis i
- o Procjena korisnika/ca rodnog budžeta

